

Institutionen för socialt arbete,
Stockholms universitet

Stockholm 26 september, 2018

Remissvar på utredningen SOU 2018:37 Att bryta ett våldsamt beteende – återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld.

Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet, tackar för möjligheten att få svara på denna viktiga utredning. Vi startar med en sammanfattning och en generell kommentar innan vi kommenterar de kapitel och förslag i utredningen där vi menar att vi kan bidra med vår kunskap.

Sammanfattning

- Utredningstexten präglas genomgående av otydliga gränsdragningar och oklara eller frånvarande definitioner av fenomenet i fokus, våld i nära relationer. Detta gör att utredningens analys, överväganden och slutsatser i kapitel 13 riskerar att bli skeva.
- Våld mellan unga i nära relationer, och våld under uppväxten sätts i liten utsträckning i relation till våldsutövande under vuxenlivet. Här finns en stor mängd forskning som med fördel hade kunnat refereras till.
- Konklusioner från intervjustudien används i liten grad i utredningen. Fynden hade behövts sättas i relation till behandlingsinsatser. Fynden får mycket begränsad betydelse för de lagda förslagen.
- Genomgången av de teoretiska perspektiven är bristfällig och ofullständig.
- Genomgången av behandlingsinsatser för våldsutövare är ensidig och viktiga perspektiv, såsom hur de som arbetar med våldsutövare och våldsutsatta påverkas av sitt arbete, saknas.
- Utredningen överskattar det arbete som bedrivs i kommunerna när det gäller våldsutövare, och underskatta den kompetensutveckling som kommer behövas för att kommunerna ska kunna anpassa sig till den lagändring som föreslås.
- Det saknas en genomgång av aktuell kunskapsnivå och kompetens kring arbetet med VINR inom socialtjänsten.
- Utredningen borde i högre grad ha utrett konsekvenserna för den sociala barnavården med förslaget om ett tydligare ansvar för insatser för våldsutövare.
- Förslag 14.2.2 och 14.3 tar inte i beaktning att våldsutövare kan vara minderårig.
- Stockholm universitet stöttar förslaget om ett 'Centrum för samordning och kunskapsutveckling'. Dock menar vi att enheten/centret bör ligga under ett universitet där det redan finns kompetens i frågan, förslagsvis under NCK/Uppsala universitet.
- Utredningen kommer fram till att hälso- och sjukvårdens ansvar behöver stärkas i det våldsförebyggande arbetet. Det saknas dock en genomgång av eventuellt arbete som bedrivs inom hälso- och sjukvården med våldsutövare.
- Angående förslag 15.3.2. Utredningen saknar en problematiserande diskussion kring potentiella negativa konsekvenser med en modell med integrerade och samlokaliserade mottagningar.

Generell kommentar ang. gränsdragningar och definitioner

I kommittédirektivet är det män som utsätter närstående för våld som är i fokus. Utredningen har dock i både sin genomgång och i sina förslag en mycket vidare och ofta könsneutral definition. Samtidigt bygger nästan alla resonemang på forskning kring män som utövat våld mot sin partner. Ingenstans i utredning diskuteras dessa gränsdragningsproblem, hur de hanteras och vilka konsekvenserna blir. Denna otydlighet präglar tyvärr hela utredningstexten. Följande är exempel från de olika kapitlen, där frånvaron av definitioner och avgränsningar skapar oklarheter.

I kapitel 3 om våldsutsatthet och konsekvenser görs ingen avgränsning vad gäller kön eller definition av närstående utan både föräldrars våld, mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld lyfts upp. I kapitel 4 är både föräldrars våld och mäns våld mot kvinnor i fokus, utan någon tydlig uppdelning eller problematiserande av målgruppen utifrån det snävare kommittédirektivet. Avsnitt 4.2.6 om våld mot barn är helt könsneutralt beskrivet. Våldsutövande föräldrar diskuteras inte trots att det finns en hel del forskning kring dessa. Också kapitel 5 om behandling präglas av den otydliga definitionen av våld i nära relation där det främst är mäns våld mot kvinnor i nära relation som blir belyst.

Inte heller i kapitel 6, Risk-, behovs och mottaglighetsbedömning samt partnerkontakt, problematiseras eller diskuteras utredningens definition av våld i nära relationer. De instrument och de erfarenheter som lyfts upp avser alla våld i vuxna partnerrelationer. Att motsvarande instrument och kunskap nästan helt saknas inom socialtjänst, polismyndighet och kriminalvård då det gäller barn som utsatta och föräldrar som våldsutövare problematiseras inte i kapitlet. Också för enkäten i kapitel 8 saknas en beskrivning av hur våld i nära relation definieras.

Den otydliga gränsdragningen kring vilket våld som är i fokus rör också förklaringsmodeller till våld som främst synliggör mäns partnervåld. Förklaringsmodeller för barnmisshandel saknas och då det gäller heder betonas likheterna med relationsvåld trots att forskning visar på stora skillnader (särskilt för dömda förövare) vad gäller riskfaktorer, vem som utövar våldet, relation mellan offer och förövare, den kollektiva aspekten och hur den påverkar både den våldsutsattas möjligheter att bryta upp och berätta om pågående utsatthet och våldsutövares förmåga att inte utöva våld (Yourstone et al., 2018; Idriss, 2017; Linell, 2017).

Att definitionen är så otydlig, att allt våld inkluderas fast empirin nästan uteslutande är mäns våld i den vuxna parrelationen gör att utredningens analys, överväganden och slutsatser i kapitel 13 riskerar att bli skeva.

3. Våld, utsatthet och dess konsekvenser

I kapitel 3 fokuserar utredningen på våld, utsatthet och dess konsekvenser, och beskriver hur utsattheten för våld mot närstående kan se olika ut för olika grupper vilket behöver beaktas i relation till utformning av samhällets stödinsatser. Vad gäller våld i ungas nära relationer framhåller utredningen en genomgång av arbete och forskning i bland annat Sverige som belyser att erfarenheten inom polisen visar att många utsatta unga inte är medvetna om att de faktiskt utsatts för våld i nära relation och att otydliga gränser gör att mörkertalet anses vara mycket högt (s. 55). Utredningen ringar således in unga som utsatts för våld i en partnerrelation som en särskild grupp vars behov och livssituation behöver beaktas i relation till stödinsatser, vilket går i linje med europeisk forskning (Korkmaz, 2017). Även i avsnitt 4.2.8 lyfter utredningen fram partnervåld bland unga och belyser unga relationsvåldsutövare, utredningen

påtar att det finns studier och undersökningar som tyder på att problematiken kring våld i nära relationer mellan unga inte tas på samma allvar som våld mellan vuxna i nära relationer (s. 75).

Mot bakgrund av att utredningen framhåller unga som en särskild grupp som bör beaktas i relation till stödinsatser, och i linje med forskning i Europa som påvisar att unga både utsätts och utövar våld (t. ex Barter et al, 2017; Diaz-Aguado & Martinez, 2015) samt att konsekvenserna kan vara allvarliga (Romito et al, 2013), borde unga uppmärksammas än mer i relation till förslagen. Ett samband mellan att ha upplevt våld i en nära relation som tonåring och att uppleva det som ung vuxen har också påvisats (Manchikanti Gómez, 2011), vilket talar för vikten av att förebygga våld mellan ungdomar i nära relationer. Det som framförts i ovanstående forskning ger sammantaget argument för att anta samhällseliga vinster med återfallsförebyggande insatser riktade specifikt till unga relationsvåldsutövare, varför tydligare resonemang kring hur de presenterade förslagen förhåller sig till just denna grupp hade varit viktigt att föra.

Stycket om våldets konsekvenser (s. 59-60) hade med fördel kunnat utvidgas och tydliggöras för att vidare sättas i samband med punkt 4.3 och 5.3. Det som bör utvecklas ytterligare är sambandet mellan våld under tonårstiden (se ovan) men också mer generellt våld under uppväxt och utövandet av våld i vuxen ålder (se t ex Kiessling-Caver, 2018; Park, 2016; Costa et al., 2015; Godbout et al., 2009; Forsman och Långström, 2008; Corvo, 2006; Fonagy, 2004; McClellan et al, 2000). Detta samband synliggörs i utredningens empiriska del, dock lämnas det därhän vad gäller utredningens behandlingsimplikationer.

4. Våldsutövarna

Empiri i relation till behandlingsinsatser

Så som det empiriska avsnittet presenteras är det svårt att föra ihop det med förslagen 14.1.1 och 14.1.2, eftersom empirin inte ses i ljuset av behandlingsinsatser. Samtidigt finns viktiga spår som bör tas fasta på från den empiriska delen, vilka kan länkas till behandlingsimplikationer. Nedan ges tre exempel på hur detta hade kunnat göras.

- På sida 65 framgår att minst hälften av deltagarna beskriver att våldet gått i arv. Det talar för störd anknytning och att det bör finnas en teoretisk utgångspunkt i anknytningsteorin vad gäller behandling (se t ex Asen och Fonagy, 2017a; Asen och Fonagy, 2017b; Haley, 2010; Shi och Nicol, 2007; De Zulueta, 2001; van Ijzendoorn et al., 1997). Har individens uppväxt exempelvis präglas av emotionell frånvaro och våld föreligger en större risk att individen har svårigheter att känna empati och därmed svårigheter med att känna med individen som upplever våld (svårigheter med förståelsen av själv och andra).
- På sidorna 66-67 påtalas faktorn av skam, vilket också bör finnas med som teoretiska utgångspunkter vad gäller behandling och vad gäller våldets ursprung. Skam är utgångspunkten för ett användande av våld, enligt Gilligans teori (2000), men det krävs samtidigt att individen uppfyller ytterligare interpersonella och socio-ekonomiska aspekter för att skammen ska laddas med sådan kraft att det blir en våldsepisod (se vidare t ex Gilligan, 2016; 2003; Loeffler et al., 2010; Brown, 2004).
- På sida 67 beskrivs att deltagarna möts med okunskap samt att de inte riktigt vet vart de ska vända sig med sin problematik. Denna aspekt tydliggör behovet av uttalade behandlingscenter för våldsutövare där kompetens och metodprogression kan säkerställas oavsett om det förläggts till socialtjänsten eller landstinget (jmf Allan,

2016; Ruszczynski, 2016; Welldon, 2011; Hakeem, 2009 avseende 'Portman kliniken' i London). Utredningen har genom förslagen 14.1.1 och 14.1.2 inte tillhandahållit en tydlig riktning hur de anser att behandlingsverksamheten skall utformas och var behandling ska tillhandahållas, utan alltför mycket fokus läggs på Socialstyrelsens potentiella arbete i dessa frågor.

Teoretiska perspektiv

På sida 81-84 presenteras olika teoretiska perspektiv vad gäller våldets uppkomst. Presentationen bör tydliggöras. Askeland och Råkil (2017) beskriver att det är tre teoretiska perspektiv som detta fält på ett övergripande plan kan delas in i: (1) det sociokulturella [t ex Duluth-modellen – IDAP], (2) det systemiska och (3) det individualpsykologiska perspektivet. På ett övergripande och genomgående plan saknas dock det psykodynamiska teorifältet (t ex anknytningsperspektivet) vad gäller förklaringsmodeller och behandlingsmodeller till våld och våldsutövande (se t ex Asen och Fonagy, 2017a; Asen och Fonagy, 2017b; Yakeley och Meloy, 2012; Welldon, 2011; Haley, 2010; Yakeley, 2010; Fonagy, 2003; 1999; Fonagy och Target, 1995; De Zulueta, 1994; Fonagy et al., 1993; Gilligan, 1992).

Det råder också en del oklarheter angående de teoretiska perspektiven. Det är oklart om det socioekologiska perspektivet (s. 81-82) är det samma som den ekologiska modellen (jmf Heise, 1998) eller om utredningen tagit intryck från organisationen 'MÄN' och dess våldspreventiva arbete¹. Vetenskapliga studier saknas utifrån denna förklaringsmodell i texten. På sid 82-83 finns rubriken 'våld, makt och maskulinitet'. Det är dock otydligt huruvida texten beskriver det sociokulturella perspektivet eller om man söker avgränsa texten till maskulinitetsteorier. Där kunde man i så fall inkludera arbeten av Gottzén (2015; 2013; 2012) som har forskat på maskulinitet och VINR. Vad gäller sociologiska förklaringsmodeller bör våld som social interaktion (process) betonas samt att våldet äger rum längs ett kontinuum (se t ex Wästerfors, 2016; Collins, 2008).

Sammanfattningsvis blir den teoretiska genomgången (s.81-83) knapphändig och icke fullständig. Fokus bör också vara på integrering av olika förklaringsmodeller, eftersom en modell inte ger en fullständig bild. Integrering av olika behandlingsmodeller är också någonting som forskningen föreslår istället för ensidigt fokus på modell oavsett teoretisk inriktning (se t ex Stover et al., 2009).

5. Behandlingsmetoder och andra former av insatser

Utredningen går på s. 89-102 igenom behandling för våldsutövare. Denna genomgång är ensidig och betonar i stort sätt bara KBT-interventioner. Det ter sig märkligt när det finns en rad forskare (Hamilton et al., 2012; Gondolf; 2002; Scourfield och Dobash, 1999) som beskriver att behandling kan beskrivas utifrån tre olika behandlingsingångar: (1) KBT, (2) PDT och (3) könsmaktperspektivet. Dessutom berörs inte den psykodynamiska inriktningen, och studier där KBT och PDT integreras beskrivs inte heller (se t ex Lawson et al., 2012; Lawson, 2010).

På sid 89 beskrivs KBT som 'framgångsrikt', vilket är en aning förvånande när det finns ett flertal internationella systematiska översikter som är ytterst försiktiga när de uttalar sig huruvida KBT minskar återfall i brott eller våld i hemmet (se t ex Lilley-Walker et al., 2018; Babcock, 2016; Arias et al., 2013; Akoensi, 2012; Stover et al., 2009; Babcock, 2004). Vad

¹ <http://mfj.se/stoppa-mans-vald/om-mans-vald/vad-ar-valdsprevention/>

dessa studier istället påtalar är flexibilitet, inte att det ska finnas *en* metod eller *ett* program. Den psykodynamiska inriktningen hade också behövt beskrivas, då SBU (s.91) menar att denna inriktning är en av tre som finns för våldsutövare.

Utredningen tar ej heller upp den viktiga frågan hur de som arbetar med våldet påverkas, ett separat avsnitt bör göra det (se t ex Isdal, 2017; Hunt et al., 2016; Littlechild et al., 2016).

8. Arbetet i landets kommuner

Kommunernas arbete

Undersökningen riskerar att överskatta det arbete som bedrivs i kommunerna när det gäller våldsutövare. Att kommunerna uppger att det finns rutiner innebär inte nödvändigtvis att dessa rutiner är implementerade och efterlevs i det dagliga arbetet. Både när det gäller kunskap om rutiner och kompetensnivåer finns stor variation inte bara mellan kommuner utan också inom kommuner, mellan olika enheter och enskilda socialarbetare (Lundberg & Bergmark, kommande).

Det saknas också en genomgång av aktuell kunskapsnivå och kompetens kring arbete med våld i nära relationer inom socialtjänsten, exempelvis kring kompetensen att genomföra riskbedömningar.

Betänkandets genomgång av kommunernas arbete har eventuellt betydelse för de förslag som utredningen kommer fram till när det gäller beräkningen av konsekvenser, då man riskerar att underskatta den kompetensutveckling som kommer att behövas för att kommunerna ska kunna anpassa sig till den lagändring som föreslås. Insatser till våldsutövare innebär, utöver själva utförandet av insatsen, också att våldsutövandet behöver utredas, inklusive hur insatser påverkar bedömning av risk för den/de våldsutsatta, eventuellt motivationsarbete samt uppföljning av insatserna. Alla dessa delar kräver kunskap om våld i nära relationer. Det finns en stor spridning i hur kommunerna har förlagt ansvaret för att utreda våld i nära relationer, men socialsekreterare som arbetar särskilt med våld i nära relationer är relativt få även i större kommuner (Lundberg, 2017). När även våldsutövares behov ska utredas och mötas i form av insatser kommer detta att kräva att resurser omfördelas inom kommunerna från andra områden till arbete med våld i nära relationer, att resurser tas ifrån det arbete som bedrivs med våldsutsatta kvinnor och barn, alternativt att arbetet bedrivs utan specialistkompetens.

Den här invändningen ska inte ses som ett argument mot att arbetet med våldsutövare utvecklas, däremot är det viktigt att vara medveten om att tillfälliga utvecklingsbidrag riskerar att inte täcka upp för den utveckling som behövs. Om befintliga arbetsmetoder, kompetensnivåer, rutiner och implementering av rutiner i kommunerna överskattas kommer kostnaderna för omställningen att underskattas, med risk för att arbetet inte kommer att bedrivas med den kompetens som är nödvändig eller att resurser istället omfördelas från arbetet med våldsutsatta till arbete med våldsutövare.

Enkäten

Utredningen har som ett led i utredningsarbetet vänt sig direkt till målgruppen, genom den kvalitativa intervjustudie som har genomförts. Här är målgruppen snäv jämfört med inriktningen på utredningen i sin helhet, 19 män som utsatt en tidigare eller nuvarande partner för våld intervjuas. Föräldrars våld mot barn och hedersrelaterat våld synliggörs inte. Som tidigare nämnts så saknas en beskrivning av hur våld i nära relation definierats i enkäten, de flesta kommuner som uppger att de har behandling lyfter fram behandling för partnervåld, ett litet antal lyfter fram Kibb eller Caring dads och vi vet från tidigare kartläggningar att det

finns ytterst få metoder som används inom socialtjänsten där våldet är i fokus (se exempelvis SBU, 2018). Också då det gäller riskbedömning är det risk för partnervåld som lyfts fram. Hela 59 procent saknar rutiner för partnerkontakt. Endast 45 procent av kommunerna uppgav att de har särskilda rutiner då det gäller hedersrelaterat våld. Endast 22 procent har system för uppföljning. Inget resonemang förs kring dessa svagheter i praktiken i förhållande till våldsutsatta och konsekvenserna av förslaget om att öka kommunernas ansvar för insatser till våldsutövare.

Kommentarer till förslagen:

14.1.1. Ansvar för insatser till personer som utsätter närstående för våld ska framgå av socialtjänstlagen

Utredningen borde i högre grad ha utrett konsekvenserna för den sociala barnvården med förslaget om ett tydligare ansvar för insatser för våldsutövare. Då det gäller föräldrars våld mot barn och hedersrelaterat våld (som ofta riktas mot barn och unga under 18 år från båda vårdnadshavarna och andra närstående) saknas i stor utsträckning metoder, särskilt utvärderade, för riskbedömningar och återfallsförebyggande arbete (Axberg et al. 2018; SBU, 2018; Danna och Cavenaghi, 2011; MacMillan et al., 2009; Gelles, 2000). De som ska utreda barns situation och bedöma riskerna har också mycket sällan deltagit i det kunskapslyft vad gäller våld i nära relationer och är också begränsade av en helt annan lagstiftning då våldsutövaren eller utövarna är den våldsutsattas vårdnadshavare. Risken med förslaget skulle kunna vara en perspektivförskjutning från skydd av våldsutsatta barn till ökade insatser mot våldsutövande föräldrar trots att det finns studier som visar att socialtjänsten har ett starkt föräldraperspektiv och ytterst små möjligheter till insyn och uppföljning av insatser riktade till våldsutövande föräldrar (se exempelvis Heimer et al., 2017; Linell, 2017; Leviner, 2011).

Utredningen framhåller att det finns en otydlighet gällande om det genom nuvarande reglering åligger socialnämnden att erbjuda stöd och insatser till våldsutövare eller inte, vilket kan resultera i variationer nationellt vad för insatser som erbjuds. Att det därför tydliggörs och regleras i socialtjänstlagen anser Stockholms universitet är bra. Det finns dock skäl till att problematisera huruvida regleringen ska placeras i samma paragraf som den som reglerar ansvar för brottsoffer, våldsutsatta kvinnor och barn som utsatts för brott, där socialnämnden särskilt ska beakta att ett barn som bevittnat våld av eller mot en närstående också är offer för ett brott.

Den föreslagna regleringen är både könsneutral och åldersneutral i sin nuvarande form. Utredningen borde i högre grad utrett och framfört hur denna skrivelse skulle vara tillämpbar beroende på framför allt ålder, också i relation till annan lagstiftning. Till exempel hade ett resonemang kring vad som är gällande om en relationsvåldsutövare är under 20 år stärkt förslaget.

14.2.2 Förslag om ökad användning och samordning kring SIP

Utredningens uppfattning är att personer som utsätter närstående för våld i många fall har behov av samordnade insatser från socialtjänsten, hälso- och sjukvården och i vissa fall även från andra aktörer. Därför bör SIP etableras som en modell för samordning runt dessa personer. Överlag är detta förslag bra. Det hade dock varit givande med ett tydliggörande resonemang kring vad detta skulle innebära i de fall då relationsvåldsutövaren är minderårig. Möjligen skulle även ett resonemang om hur då ytterligare aktörer, t ex skolan, eventuellt, om lämpligt, kan involveras i en samordnad individuell plan. Det hade även varit en vinst med ett resonemang kring hur vårdnadshavare kan involveras i planeringen när deras barn har utsatt någon för våld

i en nära relation, för att på så vis synliggöra våldet som ett socialt fenomen där det sociala nätverket antas ha möjlighet att respondera på våldet och påverka om det fortgår eller upphör (Hydén et al., 2016).

14.3 Boende för våldsutövare

Utredningen beskriver att det är vanligt att de personer som utsatts för våld nödgas att flytta ut ur den tidigare gemensamma bostaden. Det vanligaste är att kvinnor, ofta tillsammans med barn, måste söka sig bort. Vidare menar utredningen att detta naturligtvis är problematiskt med tanke på att det inte är dessa personer som begått något brott eller annars agerat på ett sätt som skadat andra. Detta förslag ter sig främst vara aktuellt i de fall då offer samt utövare är vuxna och har bott tillsammans, men aktualiserar frågeställningar kring ett förslag som är mer riktat och anpassat till unga offers respektive utövares livssituation. Utredningen berör inte de fall då offer och utövare går i samma skola, vilket också kan mynna ut i ett scenario där offret väljer att byta skola, alternativt slutar att gå till skolan, för att undkomma sin förövare. Således kan detta scenario också leda till en problematisk situation där offret blir den som får söka sig bort. Hur ett sådant scenario bör hanteras av ansvariga parter skulle behövas utredas ytterligare och uppmärksammas så att unga offer respektive utövare inte hamnar mellan stolarna utan att erbjudas stöd och hjälp.

14.4. Centrum för samordning och kunskapsutveckling kring förändringsarbete med våldsutövare ska inrättas hos Socialstyrelsen

Förslaget om 'Centrum för samordning och kunskapsutveckling' förlagt hos Socialstyrelsen är en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet vad gäller våldsutövare, främst genom att forskning i frågan koncentreras explicit till en myndighet (jmf Barnafriad och NCK). Dock, som Barnafriad och NCK bör denna nya enhet ligga under ett universitet där det redan finns en sådan kunskap och kompetens, förslagsvis under NCK/Uppsala universitet. Utredningen menar att de tänkt i dessa banor men avråder på grund av att arbetet då måste börja om från början, vilket vi inte tror är fallet. Att enheten ligger under ett universitet skulle också främja forskningens mångfald inom området och göra den mer lättillgänglig för praktiken.

14.5 Sekretess och informationsutbyte

När det gäller tydligare riktlinjer kring vad som gäller för byte av information hade det varit viktigt att särskilt lyfta vad som gäller för barn som våldsutsatta och vårdnadshavare som våldsutövare.

15. Konsekvenser

15.3.1 Stöd, hjälp och behandling

Utredningen kommer fram till att hälso- och sjukvårdens ansvar behöver stärkas i det våldsförebyggande arbetet. Det saknas dock en genomgång av eventuellt arbete som bedrivs inom hälso- och sjukvården med våldsutövare.

15.3.2 Integrerade och samlokaliserade mottagningar

Integrerade och samlokaliserade mottagningar för våldsutövare, våldsutsatta och barn föreslås som en generell modell för våldsförebyggande arbete, men utredningen saknar en problematiserande diskussion kring potentiella negativa konsekvenser med en sådan modell för behandling. Eftersom säkerheten för våldsutsatta särskilt ska beaktas vid insatser för våldsutövare är det viktigt att fundera kring om en integrerad modell kan ha negativ effekt för

arbetet med våldsutsatta, vilket Mattssons (2013) studie av en liknande verksamhet visar. Ett möjligt dilemma är till exempel om den våldsutsatta kvinnan eller barnen inte känner sig trygga med att gå i behandling i en verksamhet som också riktar sig till deras förövare. Finns det en risk att ett erbjudande om insatser till en våldsutövare kan leda till att personer som utsatts för våld väljer att avstå stöd och hjälp som de har rätt till och är i behov av?

Slutligen menar vi att utredningens beräkning av kostnader för behandling av våldsutövare riskerar att bli skeva då de bygger på utövare av partnervåld och inte inkluderar föräldrar som våldsutövare. Enligt SBU-rapporten om öppenvårdsinsatser för föräldrar och barn (som exempelvis KiBB) framkom utifrån deras kostnadsberäkning också mycket högre beräkningar av vad en insats kostar socialtjänsten. Då är det inte heller inräknat att öppenvården inom sociala barnavården i mycket liten utsträckning har utbildning och kompetens i dessa metoder.

Detta remissvar har utarbetats av docent Carolina Øverlien, universitetslektor Hanna Linell och doktoranderna Sibel Korkmaz, Lisa Lundberg och Peter Andersson.

Referenser

- Allan, P. (2016). Introduction to the work of the child and adolescent psychotherapy team at the Portman clinic. *Journal of child psychotherapy*, 42:3, pp. 266-271
- Akoensi, T., Koehler, J., Lösel, F. and Humphreys, D. (2012). Domestic violence perpetrator programs in Europe, Part II: A systematic review of the state of evidence. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 57:10, pp. 1206-1225
- Arias, E., Arce, R. and Vilarino, M. (2013). Batterer intervention programmes: A meta-analytic review of effectiveness. *Psychosocial intervention*, 22, pp. 153-160
- Asen, E. and Fonagy, P. (2017a). Mentalizing family violence part 1: Conceptual framework. *Family process*, 56:1, pp. 6-21.
- Asen, E. and Fonagy, P. (2017b). Mentalizing family violence part 2: Techniques and interventions. *Family process*, 56:1, pp. 22-44.
- Askeland, I. and Råkil, M. (2017). Models on treatment of intimate partner violence. Gender-based and trauma-informed work as alternative to violence in Norway. In: Holt, S., Øverlien, C. and Devaney, J. (Eds.). *Responding to domestic violence. Emerging challenges for policy, practice and research in Europe*.
- Axberg, U., Broberg, A., Eriksson, M., Hultmann, O., & Iversen, C. (2018). *Utveckling av bedömningsmetoder för barn som utsatts för våld i sin familj: Rapport från en fortsättningsstudie*.
- Babcock, J., Green, C. and Robie, C. (2004). Does batterers treatment work? A meta-analytic review of domestic violence treatment. *Clinical psychology review*, 23, pp. 1023-1053.
- Babcock, J. et al. (2016). Domestic violence perpetrator programs: A proposal for evidence-based standards in the United States. *Partner abuse*, 7:4, pp. 355-460

- Barter, C., Stanley, N., Wood, M., Lanau, A., Aghtaie, N., Larkins, C., & Øverlien, C. (2017) 'Young people's online and face-to-face experiences of interpersonal violence and abuse and their subjective impact across five European countries.' *Psychology of Violence* Advance online publication
- Brown, J. (2004). Shame and domestic violence: treatment perspectives for perpetrators from self psychology and affect theory. *Sexual and relationship therapy*, 19:1, pp. 39-56
- Collins, R. (2008). *Violence. A micro-sociological theory*. Princeton University Press.
- Corvo, K. (2006). Violence, separation, and loss in the families of origin of domestically violent men. *Journal of family violence*, 21:2, pp.117-125
- Costa, B., Kaestle, C., Walker, A., Curtis, A., Day, A., Toumbourou, J., and Miller, P. (2015). Longitudinal predictors of domestic violence perpetration and victimization: A systematic review. *Aggression and violent behaviour*, 24, pp. 261-272.
- Danna, D. & Cavenaghi, P. (2011). Transformative mediation in forced marriage cases. *Interdisciplinary Journal of Family Studies*, 45-61
- De Zulueta, F. (2001). *The traumatic roots of destructiveness. From pain to violence*. Whurr Publishers: US
- Diaz-Aguado, J. M. and Martinez, R. (2015) 'Types of Adolescent Male Dating Violence Against Women, Self-Esteem, and Justification of Dominance and Aggression.' *Journal of Interpersonal Violence*, 30, 15, 2636-2658
- Fonagy, P. (2004). Early-life trauma and the psychogenesis and prevention of violence. *N.Y. Acad.Sci*, pp, 181-200.
- Forsman, M. & Långström, N. (2008). *Är utsatthet för övergrepp i barndom en orsaksfaktor för brottslighet i vuxen ålder?* Kriminalvårdens utvecklingsenhet. Norrköping
- Gelles, R. J. (2000). Treatment-resistant families. In R. M. Reece (Ed.) *Treatment of child abuse: common ground for mental health, medical, and legal practitioners* (pp. 304-312). Baltimore: The John Hopkins University Press.
- Gilligan, J. (2000). *Violence. Reflections on our deadliest epidemic*. Kingsley Publish: UK
- Gilligan, J. (2003). Shame, guilt, and violence. *Social research*, 70:4, pp. 1149-1180
- Gilligan, J. (2016). Can psychoanalysis help us to understand the causes and prevention of violence? *Psychoanalytic psychotherapy*, 30:2, pp. 125-137
- Godbout, N., Dutton, D., Lussier, Y. and Sabourin, S. (2009). Early exposure to violence, domestic violence, attachment representations, and marital adjustment. *Personal relationships*, 16, pp. 365-384
- Gondolf, E. (2011). The weak evidence for batter program alternatives. *Aggression and violent behavior*, 16, pp. 347-353

- Gottzén, L. (2015) Kvinnomisshandlaren och maskulinitetens monstruösa framtid. *Tidskrift för genusvetenskap* 36(1/2): 7-27.
- Gottzén, L. (2013) Skam, maskulinitet och respons på mäns våld mot kvinnor. *Socialvetenskaplig tidskrift* 20(2): 75-92.
- Gottzén, L. & Jonsson, R. (red.) (2012) *Andra män. Maskulinitet, normskapande och jämställdhet*. Malmö: Gleerups.
- Hakeem, A. (2009). Forensic group psychotherapy: Estela Welldons contribution to working with groups at the Portman clinic. *British journal of psychotherapy*, 25:2, pp. 230-238
- Haley, Mary (2010). Attachment-based psychodynamic psychotherapy. I Harvey, J & Smedley, K (Red.), *Psychological therapy in prisons and other secure settings*. Willan Publishing.
- Hamilton, L., Koehler, J. and Lösel, F. (2012). Domestic violence perpetrator programs in Europé, Part 1: A survey of current practice. *International Journal of offender therapy and comparative criminology*, 57:10, pp. 1189-1205
- Hamby, S. (2017). "On defining violence, and why it matters." *Psychology of violence* 7, 2, 167-180.
- Heimer, M., Näsman, E., & Palme, J. (2017). *Rättighetsbärare eller problembärare? Barns rätt att komma till tals och socialtjänstens insatser*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.
- Hellevik, P. & Øverlien, C. (2016) 'Teenage intimate partner violence: Factors associated with victimization among Norwegian youths.' *Scandinavian Journal of Public Health*, 1-7
- Hunt, S., Goddard, C., Cooper, J., Littlechild, B. & Wild, J. (2016). If I feel like this, how does the child feel? Child protection workers, supervison, management and organizational responses to parental violence. *Journal of social work practice*, 30(1), 5-24.
- Hydén, M., Gadd, D. & Wade, A. (2016) Introduction to Response Based Approaches to the Study of Interpersonal Violence. In (Eds.) Hydén, M., Gadd, G. and Wade, A. *Response Based Approaches to the Study of Interpersonal Violence* London: Palgrave Macmillan
- Idriss, M. M. (2017). Not domestic violence or cultural tradition: is honour-based violence distinct from domestic violence?. *Journal of Social Welfare and Family Law*, 39(1), 3-21.
- Isdal, P. (2000). *Meningen med våld*. Gothia Fortbildning: Stockholm
- Isdal, P. (2017). *Medkänslanspris. Om sekundär traumatisering, compassion fatigue och utbrändhet hos yrkesverksamma*. Stockholm: Gothia
- Kiessling-Caver, A. (2018). Attachment security and violence: The role of reflective functioning capacity, *Criminology, criminal justice, law & society*, 19:1, pp.15-27

Korkmaz (2017) *Research on Teenage Intimate Partner Violence within a European Context: Findings from the literature*. In Holt, Øverlien & Devaney (eds.) *Responding to Domestic Violence. Emerging Challenges for Policy, Practice and Research in Europe*. Jessica Kingsley Publishers.

Lawson, D. (2010). Comparing cognitive behavioral therapy and integrated cognitive behavioral therapy/psychodynamic therapy in group treatment for partner violent men. *Psychotherapy theory, research, practice, training*, 47:1, pp. 122-133

Lawson, D., Kellam, M., Quinn, J. and Malnar, S. (2012). Integrated cognitive-behavioral and psychodynamic psychotherapy for intimate partner violent men. *Psychotherapy*, 49:2, pp. 190-201.

Leviner, P. (2011). *Rättsliga dilemman i socialtjänstens barnskyddsarbete*. Doctoral dissertation at Stockholm University.

Lilley-Walker, S-J., Hester, M. and Turner, W. (2018). Evaluation of European domestic violence perpetrator programmes: Towards a model for designing and reporting evaluations related to perpetrator treatment interventions. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 62:4, pp. 868-884.

Linell, H. (2017). *Child protection through an abuse-focused lens: Adolescent victimization and Swedish social services responses*. Doctoral dissertation at Stockholm University.

Littlechild, B., Hunt, S., Goddard, C., Cooper, J., Raynes, B., & Wild, J. (2016). The Effects of Violence and Aggression From Parents on Child Protection Workers' Personal, Family, and Professional Lives. *Sage open*, 6(1).

Loeffler, C., Prelog, A., Unnithan, P. and Pogrebin, M. (2010). Evaluating shame transformation in group treatment of domestic violence offenders. *International journal of offender therapy and comparative criminology*. 54:4, pp. 517-536.

Lundberg, L. (2017): A new area of expertise? Incorporating social work with intimate partner violence into Swedish social services organizations, *Nordic Social Work Research*, doi.org/10.1080/2156857X.2017.1343744

Lundberg, L. & Bergmark, Å. (kommande) Self-perceived competence and willingness to ask about intimate partner violence among Swedish social workers. *European Journal of Social Work*

MacMillan, H. L., Wathen, C. N., Barlow, J., Fergusson, D. M., Leventhal, J. M., & Taussig, H. N. (2009). Interventions to prevent child maltreatment and associated impairment. *The Lancet*, 373(9659), 250-266.

Mattsson, T (2013) Motstånd och neutralisering. Kön, makt och professionalitet i arbetet med våld i nära relationer. *Socialvetenskaplig tidskrift* nr 3-4

Manchikanti Gómez, A. (2011) Testing the Cycle of Violence Hypothesis: Child Abuse and Adolescent Dating Violence as Predictors of Intimate Partner Violence in Young Adulthood *Youth & Society*

- McClellan, A. and Killeen, M. (2000). Attachment theory and violence toward women by male intimate partners. *Journal of nursing scholarship*, 32:4, pp. 353-360
- Park, C. (2016). Intimate partner violence: An application of attachment theory. *Journal of human behavior in the social environment*, 26:5, pp. 488-497
- Romito, P., Beltramini, L & Escribà-Agüir, V. (2013) 'Intimate Partner Violence and Mental Health Among Italian Adolescents: Gender Similarities and Differences.' *Violence Against Women*, 19, 1, 89-106
- Ruszczynski, S. (2016). A brief introduction to the history of the Portman clinic. *Journal of child psychotherapy*, 42:3, pp. 262-265
- Scourfield, J. and Dobash, R. (1999). Programmes for Violent Men; Recent Developments in the UK. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 38 :2, pp. 128 -143
- Stover, C., Lynn, A. and Kaufman, J. (2009). Interventions for intimate partner violence: Review and implications for evidence-based practice. *Professional psychology: Research and practice*, 40:3, pp. 223-233
- SBU (2018). *Öppenvårdsinsatser för familjer där barn utsätts för våld och försummelse. En systematisk översikt och utvärdering inklusive ekonomiska och etiska aspekter*. Stockholm: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU); 2018. SBU-rapport nr 280. ISBN 978-91-88437-22-8
- Shi, L. and Nicol, J. (2007). Into the mind of a juvenile sex offender: A clinical analysis and recommendations from an attachment perspective. *The american journal of family therapy*, 23, pp. 395-402
- Van Ijzendoorn, M.H. et al. (1997). Attachment representations of personality-disordered criminal offenders. *American journal of Orthopsychiatric*, 67:3, pp. 449-459
- Welldon, E. (2011). *Playing with dynamite. A personal approach to the psychoanalytic understanding of perversion, violence, and criminality*. Karnac: UK
- Wästerfors, D. (2016). *Våld*. Liber: Stockholm
- Yakeley, J. (2010). *Working with violence. A contemporary psychoanalytic approach*. Palgrave Macmillian: UK.
- Yakeley, J. & Meloy, R. (2012). Understanding violence. Does psychoanalytic thinking matter? *Aggression and violent behaviour*, 17, p.p. 229-239.
- Yourstone, J., Axelsson, J., Kellgren, F. H., Söderberg, J., & Eriksson, L. (2018). *Hedersrelaterat våld och förtryck–mot förbättrad kunskap om förövarna*. Kriminalvården.